

61985J0089

HOTĂRÂREA CURȚII

din 27 septembrie 1988*

A. Ahlström Osakeyhtiö și alții

împotriva

Comisiei Comunităților Europene

„Practici concertate între întreprinderile stabilite în țări terțe privind prețurile de vânzare către cumpărători stabiliți în Comunitate”

Cauzele conexate 89, 104, 114, 116, 117 și 125-129/85

În cauzele conexate „pastă de celuloză”,

89/85,

- 1) **A. Ahlström Osakeyhtiö**, Helsinki,
- 2) **Joutseno-Pulp Osakeyhtiö**, Helsinki,
- 3) **Kymmene Oy**, Helsinki, succesor în drepturi față de Oy Kaukas AB, Lappeenranta,
- 4) **Kemi Oy**, Kemi,
- 5) **Oy Metsä-Botnia AB**, Kaskinen,
- 6) **Metsäliiton Teollisuus Oy**, Espoo,
- 7) **Veitsiluoto Oy**, succesor în drepturi față de Oulu Oy, Oulu,
- 8) **Oy Wilh. Schaumann AB**, Helsinki,
- 9) **Sunila Osakeyhtiö**, Sunila,

* Limbile de procedură: germana și engleza.

10) **Veitsiluoto Oy**, Kemi,

11) **Finncell**, Helsinki,

12) **Enso-Gutzeit Oy**, Helsinki,

toate întreprinderi finlandeze, reprezentate de domnul A. von Winterfeld, avocat în Köln, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui E. Arendt, 4, avenue Marie-Thérèse,

reclamante,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii A. McClellan și G. zur Hausen, consilieri juridici, precum și de domnul P. J. Kuyper, membru al serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul S. Böse din partea Belmont European Community Law Office din Bruxelles, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

104/85

Bowater Incorporated, Darien (Connecticut, Statele Unite), reprezentată de domnii D. Vaughan, QC, și D. F. Hall, Solicitor, din partea Linklaters & Paines din Londra, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilier juridic, precum și de domnii B. Clarke-Smith și P. J. Kuyper, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

114/85,

The Pulp, Paper and Paperboard Export Association, Bethlehem, (Pennsylvania, Statele Unite), care reunește următoarele întreprinderi americane:

- The Chesapeake Corporation,
- Crown Zellerbach Corporation,
- Federal Paper Board Company Inc.,
- Georgia-Pacific Corporation,
- The Mead Corporation,
- Scott Paper Company și
- Weyerhaeuser Company,

reprezentată de M. Waelbroeck și A. Vandencastele, avocați în Bruxelles, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui E. Arendt, 4, avenue Marie-Thérèse,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domni B. Clarke-Smith și P. J. Kuyper, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul T. J. G. Pratt, Principal Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de Sir Nicholas Lyell, QC, MP (the Solicitor General), și de profesorul R. Higgins, QC,

intervenient,

116/85,

St. Anne-Nackawic Pulp and Paper Company Ltd, Nackawic (N. B., Canada), reprezentată de D. Voillemot, avocat la Cour d'appel din Paris, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui J. Loesch, 8, rue Zithe,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domniile B. Clarke-Smith și P. J. Kuyper, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

117/85,

International Pulp Sales Company, New York, reprezentată de I. Van Bael și J. F. Bellis, avocați în Bruxelles, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domniile B. Clarke-Smith și P. J. Kuyper, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

125/85,

Westar Timber Ltd, Canada, reprezentată de domnul C. Stanbrook (avocat în Londra) din partea Stanbrook & Hooper, Bruxelles, și de domnul Siragusa (avocat în Roma) din partea Cleary Gottlieb Steen & Hamilton, rue de la Loi 23, Bruxelles, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de doamna K. Banks și domnul P. J. Kuyper, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul T. J. G. Pratt, Principal Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de Sir Nicholas Lyell, QC, MP (the Solicitor General), și de profesorul R. Higgins, QC,

intervenient,

126/85,

Weldwood of Canada Ltd, Canada, reprezentată de domnul Christopher Prout, Middle Temple, Barrister-at-law, precum și de domnișoara Alice Robinson, Gray's Inn, Barrister-at-law, coordonați de domnul J. M. Cochran III, din partea Wilkie Farr & Gallagher, Paris, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domnul P. J. Kuyper și doamna K. Banks, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul T. J. G. Pratt, Principal Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de Sir Nicholas Lyell, QC, MP (the Solicitor General), precum și de profesorul R. Higgins, QC,

intervenient,

127/85,

MacMillan Bloedel Ltd, Canada, reprezentată de domnul C. Stanbrook (avocat în Londra) din partea Stanbrook & Hooper, Bruxelles, de domnul P. Sambuc din partea Boden, Oppenhoff & Schneider, precum și de Cleary Gottlieb Steen & Hamilton, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domnul P. J. Kuyper și doamna K. Banks, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul T. J. G. Pratt, Principal Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de Sir Nicholas Lyell, QC, MP (the Solicitor General), precum și de profesorul R. Higgins, QC,

intervenient,

128/85,

Canadian Forest Products Ltd, Canada, reprezentată de domnul C. Stanbrook (avocat în Londra) din partea Stanbrook & Hooper, Bruxelles, și de domnul Siragusa (avocat în Roma) din partea Cleary Gottlieb Steen & Hamilton, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domnul P. J. Kuyper și doamna K. Banks, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul T. J. G. Pratt, Principal Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de Sir Nicholas Lyell, QC, MP (the Solicitor General), precum și de profesorul R. Higgins, QC,

intervenient,

129/85,

British Columbia Forest Products Ltd, Canada, reprezentată de domnul C. Stanbrook (avocat în Londra), din partea Stanbrook & Hooper, Bruxelles, cu domiciliul ales în Luxemburg la cabinetul lui Elvinger și Hoss, 15, Côte d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul A. McClellan, consilierul său juridic, precum și de domnul P. J. Kuyper și doamna K. Banks, membri ai serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de domnul N. Forwood, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului G. Kremlis, membru al serviciului său juridic, clădirea Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Guvernul Regatului Unit, reprezentat de domnul T. J. G. Pratt, Principal Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de Sir Nicholas Lyell, QC, MP (the Solicitor General), precum și de profesorul R. Higgins, QC,

intervenient,

având ca obiect anularea Deciziei Comisiei din 19 decembrie 1984 privind o procedură în temeiul articolului 85 din Tratatul CEE (IV.29.725 – Pastă de celuloză) (JO 1985, L 85, p. 1),

CURTEA,

compusă din domnii A. J. Mackenzie Stuart, președinte, G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida și G. C. Rodríguez Iglesias, președinți de cameră, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. N. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins și F. A. Schockweiler, judecători,

avocat general: domnul M. Darmon,

grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 12 ianuarie 1988,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 25 mai 1988,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererile depuse la grefa Curții între 4 și 30 aprilie 1985, producătorii de pastă de celuloză și două dintre asociațiile acestora, toți având sediul social în exteriorul Comunității, au introdus, în temeiul articolului 173 al doilea paragraf din Tratatul CEE, o acțiune în anularea Deciziei IV/29.725 din 19 decembrie 1984 (JO 1985, L 85, p. 1), prin care Comisia a constatat că aceștia au comis mai multe încălcări ale articolului 85 din tratat și le-a aplicat amenzi.

2 Încălcările pretinse au constat în fixarea concertată de către producătorii în cauză a prețurilor comunicate trimestrial clienților stabiliți în Comunitate și a prețurilor tranzacțiilor practicate efectiv aplicate în cazul clienților respectivi [articolul 1 alineatele (1) și (2) din decizie]; recomandările pentru prețuri au fost adresate membrilor săi de Pulp Paper and Paperboard Export Association of the United States (denumită în continuare „KEA”, denumită anterior „Kraft Export Association”), care reunește un număr de producători stabiliți în Statele Unite [articolul 1 alineatul (3)]; și, în cazul Fincell, organizația comună de vânzare pentru aproximativ zece producători stabiliți în Finlanda, schimbul unor informații individualizate cu privire la prețuri cu alți producători de pastă de celuloză din cadrul Centrului de cercetare și informare pentru industria europeană a celulozei și hârtiei, care este administrat de societatea de administrare fiduciară elvețiană Fides [articolul 1 alineatul (4)].

3 La punctul 79 din decizia în litigiu, Comisia a precizat motivele care justifică, în opinia acesteia, competența Comunității de a aplica articolul 85 din tratat în cazul respectivei concertări. Comisia a declarat, în primul rând, că toate întreprinderile destinate ale deciziei fie exportau direct către cumpărători stabiliți în Comunitate, fie își desfășurau activitatea comercială în interiorul Comunității prin intermediul filialelor, al sucursalelor, al agențiilor sau al altor instituții stabilite în Comunitate. Aceasta a subliniat, în continuare, că marea majoritate a vânzărilor realizate de aceste întreprinderi către sau în Comunitate făcuse obiectul concertării în cauză. În ultimul rând, a semnalat că această concertare adusesse atingere unei proporții de două treimi din livrări și de 60 % din consumul produsului în cauză în Comunitate. Comisia a concluzionat că: „Efectele acordurilor și practicilor asupra prețurilor anunțate și/sau facturate clienților și asupra revânzării de pastă de celuloză în Comunitate au fost nu numai substanțiale, ci și intenționate, și au constituit consecința primară și directă a acordurilor și practicilor.”

4 În ceea ce privește în special întreprinderile stabilite în Finlanda și asociația acestora, Fincell, Comisia a precizat la punctul 80 din decizie că Acordul de liber schimb între Comunitate și Finlanda (JO 1973, L 328, p. 1) nu conține „nicio dispoziție care să o împiedice să aplice imediat articolul 85 din tratat în cazul în care se aducea atingere comerțului între statele membre”.

5 Unele reclamante au formulat pretenții referitoare la competența Comunității de a aplica regulile de concurență proprii în cazul lor. La 8 iulie 1987, Curtea a hotărât să audieze părțile, pentru început, în legătură cu aceste capete de cerere. Prin Ordonanța din 16 decembrie 1987, Curtea a decis să conexeze cauzele în scopul procedurii orale și al pronunțării hotărârii.

6 Toate reclamantele care au formulat pretenții referitoare la competența Comunității susțin în primul rând că, atunci când a aplicat regulile de concurență stabilite de tratat în cazul lor, Comisia a făcut o apreciere eronată a sferei de aplicare teritoriale a articolului 85.

Reclamantele menționează în acest sens că, în Hotărârea din 14 iulie 1972 (ICI/Comisia, 48/69, Rec., p. 619), Curtea nu a adoptat „doctrina efectelor”, ci a scos în evidență că, în cauză, existase un comportament restrictiv asupra concurenței în interiorul pieței comune ca urmare a activității filialelor care putea fi imputat societăților-mamă. Reclamantele adaugă că, în eventualitatea în care aplicarea articolului 85 în cazul lor este întemeiată de dreptul comunitar, actul aplicării normei interpretate astfel ar fi contrar dreptului internațional public, din moment ce acesta împiedică orice pretenție a Comunității de a reglementa comportamentele restrictive asupra concurenței adoptate în exteriorul teritoriului acesteia exclusiv pe motivul repercusiunilor economice cauzate de comportamentul respectiv în Comunitate.

7 Reclamantele membre ale KEA susțin, de asemenea, că o asemenea aplicare este contrară dreptului internațional public având în vedere că încalcă principiul neintervenției. Acestea afirmă că, în cazul de față, aplicarea articolului 85 ar fi dăunat interesului Statelor Unite în promovarea activităților de export ale propriilor întreprinderi, interes pe care acestea l-au consacrat în Legea Webb-Pomerene din 1918, în temeiul căreia asociațiile de export, precum KEA, sunt exceptate de la aplicarea legilor antitrust americane.

8 Unele reclamate canadiene au susținut, de asemenea, că aplicându-le amenzi și condiționând reducerea acestora de asumarea unor angajamente privind acțiunea lor viitoare, Comunitatea a adus atingere suveranității Canadei și a încălcat astfel curtoazia internațională (*comitas gentium*).

9 Reclamantele finlandeze consideră că, în orice caz, numai regulile de concurență prevăzute de Acordul de liber schimb între Comunitate și Finlanda pot fi aplicate în cazul comportamentelor acestora, excluzând astfel articolul 85 din tratat, și că, în consecință, Comunitatea ar fi trebuit să consulte Finlanda în privința măsurilor pe care preconiza să le ia în legătură cu acordul în cauză, conform procedurii prevăzute la articolul 27 din acest acord.

10 Pentru o expunere mai detaliată a faptelor cauzei, a derulării procedurii, precum și a argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate în continuare decât în măsura în care acest lucru este necesar pentru raționamentul Curții.

Cu privire la aprecierea eronată a sferei de aplicare teritoriale a articolului 85 din tratat și incompatibilitatea deciziei cu dreptul internațional public

a) Cu privire la întreprinderile individuale

11 În ceea ce privește capătul de cerere privind încălcarea articolului 85 din tratat în sine, trebuie reamintit că, în temeiul acestei dispoziții, sunt interzise orice acorduri și orice practici concertate între întreprinderi care pot aduce atingere comerțului dintre statele membre și care au ca obiect sau efect restrângerea concurenței în interiorul pieței interne.

12 În continuare, trebuie amintit că principalele surse de aprovizionare cu pastă de celuloză sunt situate în exteriorul Comunității, respectiv Canada, Statele Unite, Suedia și Finlanda, precum și că piața are, în consecință, o dimensiune mondială. În cazul în care producătorii de pastă de celuloză stabiliți în aceste țări efectuează vânzări direct către cumpărători stabiliți în Comunitate și se angajează într-o concurență a prețurilor pentru a obține comenzi de la acești clienți, există concurență în interiorul pieței interne.

13 Rezultă că, în cazul în care acești producători își concertează acțiunile cu privire la prețurile pe care le practică pentru clienții stabiliți în Comunitate și pun în aplicare această concertare făcând vânzări la prețuri efectiv coordonate, aceștia participă la o concertare care are ca obiect și ca efect restrângerea concurenței în interiorul pieței interne, în sensul articolului 85 din tratat.

14 În aceste condiții, se impune concluzia că, atunci când a aplicat, în condițiile cazului de față, regulile de concurență din tratat în privința întreprinderilor cu sediul social în exteriorul Comunității, Comisia nu a făcut o apreciere eronată a sferei de aplicare teritoriale a articolului 85.

15 În sprijinul capătului de cerere privind incompatibilitatea cu dreptul internațional public a deciziei, reclamantele au argumentat că aplicarea regulilor de concurență în cazul de față s-a întemeiat numai pe repercusiunile economice în interiorul pieței comune pe care le-au produs acțiunile restrictive asupra concurenței adoptate în exteriorul Comunității.

16 În acest sens, trebuie subliniat că încălcarea articolului 85, sub forma încheierii unui acord care a avut ca efect restrângerea concurenței în interiorul pieței interne, implică un comportament alcătuit din două elemente, respectiv formarea acordului, deciziei sau practicii concertate și punerea sa în aplicare. Condiționarea aplicabilității interdicțiilor prevăzute de dreptul concurenței de locul în care s-a format acordul, decizia sau practica concertată ar conduce în realitate la acordarea unui mijloc facil pentru întreprinderi de a se sustrage interdicțiilor menționate. Factorul determinant este, prin urmare, locul în care acordul restrictiv este pus în aplicare.

17 În cazul de față, producătorii au pus în aplicare acordul restrictiv privind prețurile în interiorul pieței interne. În acest sens, este puțin important faptul că aceștia au recurs sau nu la filiale, agenți, subagenți sau sucursale stabilite în Comunitate pentru a institui contacte între ei și cumpărătorii stabiliți în Comunitate.

18 În aceste condiții, competența Comunității de aplicare a regulilor de concurență în cazul unor asemenea comportamente este reglementată de principiul teritorialității, care este universal recunoscut în dreptul internațional public.

19 Cu privire la argumentul întemeiat pe încălcarea principiului neintervenției, este necesar să se precizeze că reclamantele membre ale KEA au făcut trimitere la o regulă în conformitate cu care, în cazul în care două state au competența de a emite și de a pune în aplicare norme, iar normele acestea au ca efect o situație în care unei persoane i se impun ordine contradictorii cu privire la acțiunea pe care trebuie să o adopte, fiecare stat are obligația de a-și exercita

competența cu moderație. Reclamantele au concluzionat că prin aplicarea dreptului concurenței cu încălcarea acestei norme, Comunitatea a adus atingere principiului neintervenției.

20 Fără a fi necesar să se discute existența în dreptul internațional a unei norme asemănătoare celei invocate, este suficient să se constate că, în orice caz, condițiile de aplicare nu sunt îndeplinite. În cazul de față nu există nicio contradicție între acțiunea prescrisă de Statele Unite și cea prescrisă de Comunitate, din moment ce Legea Webb-Pomerene se limitează la a excepta de la aplicarea legilor antitrust americane instituirea cartelurilor de export, fără a include instituirea unor astfel de acorduri restrictive.

21 În plus, trebuie subliniat că autoritățile din Statele Unite nu au ridicat obiecții întemeiate pe un eventual conflict de competență, atunci când acestea au fost consultate de Comisie, în conformitate cu Recomandarea Consiliului OCDE din 25 octombrie 1979 (*Actes de l'Organisation*, vol. 19, p. 376) privind cooperarea statelor membre în cazul practicilor comerciale restrictive care aduc atingere comerțului internațional.

22 Cu privire la argumentul întemeiat pe nerespectarea curtoaziei internaționale (*comitas gentium*), este suficient să se constate că acest argument contestă din nou competența Comunității de a aplica propriile reguli de concurență în cazul unor acțiuni asemănătoare celor care au fost constatate în cazul de față și că, astfel, acest argument a fost deja respins.

23 În aceste condiții, trebuie să se concluzioneze că decizia Comisiei nu este contrară articolului 85 din tratat și nici normelor de drept internațional public invocate de reclamante.

b) *Cu privire la asociația KEA*

24 Conform statutului asociației KEA, aceasta este o asociație fără scop lucrativ, al cărei obiectiv este promovarea intereselor comerciale ale membrilor săi atunci când aceștia exportă produsele lor, și servește în esență ca centru de schimb de informații pentru membrii săi cu privire la piețele de export ale acestora. KEA, ca atare, nu desfășoară activități de producție, de vânzare sau de distribuție.

25 Este necesar să se precizeze, în continuare, că în cadrul asociației KEA, unele grupuri, printre care grupul „pastă de celuloză”, s-au format pentru a acoperi diferitele sectoare ale industriei de pastă de celuloză și de hârtie. În temeiul articolului 1 din regulamentul de ordine interioară al asociației KEA, întreprinderile pot adera la această asociație numai devenind membru al unuia dintre grupurile care o compun. Din articolul 2 din acest regulament reiese că aceste grupuri pot să își gestioneze afacerile în deplină independență.

26 În final, este necesar să se precizeze că, în conformitate cu o declarație de principiu adoptată de grupul „pastă de celuloză” menționată la punctul 32 din decizie, membrii grupului pot să încheie acorduri privind prețurile în cursul reuniunilor pe care le organizează periodic, cu condiția ca fiecare membru să fie informat în timp util că va avea loc o discuție privind

prețurile și ca la reuniunea respectivă să fie întrunit cvorumul. Acordul unanim al membrilor prezenți creează de asemenea obligații pentru membrii absenți în momentul adoptării deciziei.

27 Din considerentele precedente rezultă că recomandările privind prețurile ale asociației KEA nu pot fi diferențiate de acordurile privind prețurile încheiate de întreprinderile membre ale grupului „pastă de celuloză” și că asociația KEA nu a jucat un rol propriu în punerea în aplicare a acestor acorduri.

28 În aceste condiții, este necesar să se anuleze decizia, în măsura în care aceasta privește asociația KEA.

Cu privire la aplicarea exclusivă sau nu a regulilor de concurență prevăzute de Acordul de liber schimb între Comunitate și Finlanda

29 Este necesar să se verifice dacă, astfel cum afirmă reclamantele, dispozițiile articolelor 23 și 27 din Acordul de liber schimb au ca efect împiedicarea aplicării articolului 85 din tratat în raporturile dintre Comunitate și Finlanda.

30 În acest sens, trebuie reamintit în primul rând că, în temeiul articolului 23 alineatul (1) din Acordul de liber schimb, sunt incompatibile cu buna funcționare a acordului, în măsura în care pot să aducă atingere comerțului dintre Comunitate și Finlanda, acordurile și practicile concertate care au ca obiect sau efect restrângerea concurenței. În temeiul articolului 23 alineatul (2), partea contractantă care consideră că o anumită practică este incompatibilă cu dispoziția citată anterior poate să ia măsurile corespunzătoare, conform procedurii prevăzute la articolul 27. În cadrul acestei proceduri, partea respectivă consultă cealaltă parte contractantă în cadrul comitetului mixt, pentru a ajunge la un acord privind măsurile pe care le preconizează pentru încetarea practicilor incriminate. În cazul în care nu se ajunge la un acord, partea contractantă interesată poate să adopte măsuri de salvagardare.

31 Trebuie remarcat, în continuare, că dispozițiile articolelor 23 și 27 din Acordul de liber schimb presupun că părțile contractante au norme care le permit să sancționeze acordurile restrictive pe care le consideră incompatibile cu acesta. În ceea ce privește Comunitatea, aceste norme nu pot fi decât dispozițiile articolelor 59 și 60 din tratat. Acordul de liber schimb nu exclude aplicarea acestor articole.

32 În final, trebuie remarcat că în cazul de față Comunitatea a aplicat propriile reguli de concurență în cazul reclamantelor finlandeze nu din cauză că acestea și-au concertat acțiunile între ele, ci din cauză că au participat la o concertare mai amplă cu întreprinderile americane, canadiene și suedeze, concertare care a restrâns concurența în interiorul Comunității. Prin urmare, schimburile comerciale cu Finlanda nu au fost singurele afectate. Într-o astfel de situație, sesizarea comitetului mixt nu ar fi putut duce la adoptarea de măsuri corespunzătoare.

33 Rezultă că în aceste condiții capătul de cerere întemeiat pe aplicarea exclusivă a regulilor de concurență prevăzute de Acordul de liber schimb între Comunitate și Finlanda trebuie să fie respins.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

se pronunță prin încheiere premergătoare asupra tuturor capetelor de cerere formulate de reclamante:

1) Respinge capătul de cerere întemeiat pe aprecierea eronată a sferei de aplicare teritorială a articolului 85 din tratat și pe incompatibilitatea Deciziei IV/29.725 a Comisiei din 19 decembrie 1984 cu dreptul internațional public.

2) Anulează Decizia IV/29.725 a Comisiei din 19 decembrie 1984 în măsura în care aceasta privește Pulp Paper and Paperboard Export Association of the United States.

3) Respinge capătul de cerere întemeiat pe aplicarea exclusivă a regulilor de concurență prevăzute de Acordul de liber schimb între Comunitate și Finlanda.

4) Trimite cauza Camerei a cincea pentru soluționarea celorlalte capete de cerere.

5) Cheltuielile de judecată sunt rezervate.

Mackenzie Stuart

Bosco

Due

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Kakouris

Joliet

O'Higgins

Schockweiler

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 27 septembrie 1988.

Grefier

Președinte

J.-G. Giraud

A. J. Mackenzie Stuart